

Nedá mi to, abych se při neděli nezamyslel nad jednou záležitostí, kterou je třeba zmínit, aby se sběratelství nestalo nesnesitelnou noční můrou.

Svět sběratelství výplatních otisků skýtá nepřeborné možnosti. Od roku 1976 prakticky do dneška prožívá tento obor svou sběratelskou renesancí. Publicisté přinášejí řadu poznatků ze všech možných úhlů. To přispívá k rozvoji a zkvalitňování tohoto sběratelství.

V poslední době se publicisté soustředili na rozборы a identifikaci modelů výplatních strojů, což je víc než dobré. Avšak nic by s nemělo přehánět a modely nadřazovat nad artefakty sběratelství - výplatní otisky.

V prvním - klasickém - období sběratelství v letech 1926 - 1948 (zhruba můžeme toto období nazvat obdobím větrné růžice podle tvaru výplatního razítka), to měli sběratelé ještě jednoduché. Byla jedna soustava - Francotyp). Až od 40. let se na zabrná území dostala soustava Postalia a po roce 1946 s nástupem výplatních strojů na přepážky pošt i další soustavy (Hasler, Universal Postal Frankers a jiné). V tomto období dále byly tři modely a jejich modifikace. Byly jimi výrobky dvou sesterských firm ANKER WERKE z Bielefeldu vyrábějící model A, a BAFRA z Berlína, vyrábějící model B. Symboly A a B vycházely z modelové označení a jejich otisky byly **snadno rozeznatelné. P**omůckou byla **osová vzdálenost mezi středy denního a výplatního razítka 6 cm (A) a 8 cm (B) s pochopitelnou tolerancí +- x mm. pro sběratelskou jednoduchost jsme se rozhodli s dr. M. Bouškou při tvorbě katalogů pro symboly FR 6 a FR 8. Zdůvodnili jsme tento přístup takto:**

"Domníváme se, že z hlediska rychlejší orientace v katalogu je výhodnější modelový znak stroje nahradit symbolem, který by vyjádřil tento důležitý kvantitativní údaj. Porto označujeme otisk modelu A symbolem FR 6 a modelu B (a C - viz níže) symbolem FR 8."

Nevydali jsme se cestou arch. Alberta Jonáše, kterž se držel přísně odlišení otisků symboly A, B, C a jejich modifikací A, B 3 - 4 či C 3 - 4. Odlišení či identifikaci pomocí dalšího znaku - umístění číslic počítadla - jsme dodrželi. Navíc od začátku jsme věděli o vzdálenostních odchylkách, vzdálenost nebyla vždy 8 a 6 cm. Zejména u modelů B vzdálenost kolísala. Hezky rozebral tuto okolnost švédský sběratel a vystavovatel Stig Asklund ve svém exponátu, který jsme viděli na výstavě PRAGA 2018. Bohužel jury tento studijná pohled nevzala v úvahu a exponátu přisoudila podceněnou velkou stříbrnou. Stig Asklund popsal a doložil zejména u modelů B čtyři další podtypy se vzdálenostmi v mm: 78 (Schenker, B.B. Úpice), 75 - 78 (Ogar Štěpánek a EB Brno 1) jak u modelů 3m a 4m (troj- či čtyřmístná výplatní hodnota). Záslužné, ale z hlediska katalogizace a sběratelství naprosto nepraktické. Navíc by přísné odlišování a uvádění těchto hodnot v katalogizaci by sběratelství znepřehlednilo, což by bylo na úkor srozumitelnosti. Na druhé straně nebráním sběratelům jít po této lince, čímž se stává tato cesta vysoce studijní cestou.

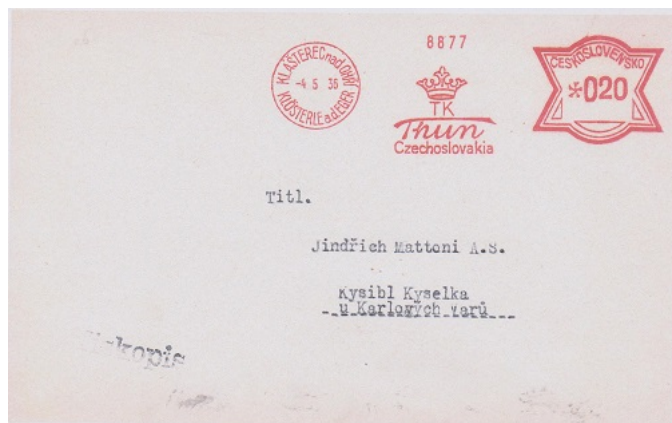
Situaci tohoto období znepřehlednila soustava Francotyp, model C 3 A C4 (s různými modifikacemi - jedna z verzí měla ruční obsluhu.). Tento oblíbený model, který vyráběla tak jako model B též továrna Bafra v Berlíně, povolilo ministerstvo pošt a telegrafů dne 14. 2. 1929. O něco později dne 19. 6. 1926 poštovní správa odmítla další povolení. Model C byl troj- a

čtyřmístný, pořadová čísla počítadla byla malá horní mezi denním a výplatním razítkem. **Otisky modelů B novějšího typu (malé číslice počítadla nahoře) a C se nedají odlišit bez znalostí zákulisí a dalších podpůrných znalostí. Nebýt arch. Alberta Jonáše, neuměli bychom identifikovat otisků strojů B a C (A. Jonáš byl u toho a navíc měl dobré informátory u pramene). Přiznejme, bylo by to důležité pro normální lidské sběratelství?**

Proto cesta prostřednictvím modelů je zavádějící a zkreslující. Bohužel některé weby přinášejí tento pohled jako zásadní v úvodu svých stránek o výplatních otiscích. Před několika lety i tištěná média otiskla zásadní a rozsáhlé články na toto téma.

Na závěr přináším dvě reprodukce otisků na celistvostech. První otisk je ze stroje Francotyp, modelu B 4 (Thun), druhý ze stroje modelu C 4 (Osram). Naprosto identické a nerozlišitelné. Aspoň na první pohled. Bližší zkoumání se sofistikovanými přístroji by možná odlišnosti našly. Ale je tato cesta o normálním lidském sběratelství? Maximálně pro studijně zaměřené sběratel či absolutní fajšmekry. Přiznávám, i ti se nezi ámi najdou....Pochopitelně odlišnosti na první pohled najdeme (např. číslice u výplatní hodnoty), ale je to určující pro odlišení modelů?

Model B 4 a model C 4 - otisky Thun a Osram (stejně to je u modelů B 3 a C 3). Nakonec mne napadá, nezakázali úředníci MPT model C proto, aby měli jasno .....? Možná, že jim otisky těchto dvou modelů splývaly v jejich rozhodování a regulaci.

OSRAM

AKCIOVÁ SPOLEČNOST
PRAHA VII, 2 31
OKRUŽNÍ TR. č. 18

1170

